

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду. Для отримання додаткової інформації див. повне посилання на авторське право в кінці цього документу.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційне повідомлення з юриспруденції Суду № 122

Серпень-вересень 2009 р.

Енеа проти Італії - 74912/01

Рішення від 17.9.2009 [ВП]

Стаття 6

Цивільний процес

Стаття 6-1

Доступ до суду

Справедливий судовий розгляд

Право на доступ до суду ув'язненого, якого утримують у корпусі тюрми з підвищеним рівнем безпеки, з метою захистити права цивільного характеру: порушення

Факти – Заявника засудили до позбавлення волі на тридцять років за, окрім інших злочинів, членство у мафіозній злочинній організації. У серпні 1994 року, з огляду на небезпеку, яку він становив, міністерство юстиції видало наказ, яким заявника було переведено на один рік на особливий тюремний режим, про який ідеться у другому параграфі статті 41 *bis* закону про тюремну адміністрацію, і який застосовується з міркувань громадського порядку і безпеки. Наказ запроваджував різноманітні обмеження щодо відвідувань, діяльності і нагляду за листуванням заявника. Застосування спеціального режиму було продовжене до кінця 2005 року дев'ятнадцятьма декретами, кожен з яких був чинним протягом обмеженого строку. Заявник подав кілька скарг до суду, відповідального за виконання покарань, котрий у трьох випадках вирішував послабити деякі обмеження. Одна із заяв була визнана неприйнятною на тій підставі, що строк чинності даного наказу закінчився, і

тому заявник мав втратити інтерес до його перегляду. Зрештою, суд наказав припинити застосування спеціального режиму, і у березні 2005 року заявник був поміщений у відділення з посиленням наглядом, у якому деякі особливо небезпечні ув'язнені утримувались окремо від інших в'язнів. Рішення *per se* помістити ув'язненого у відділення з посиленням наглядом не підлягало оскарженню.

Заявник мав численні проблеми зі здоров'ям і був змушений пересуватись на інвалідному візку. Між червнем 2000 року і лютим 2005 року він відбував покарання у відділенні тюремної лікарні, призначеному для ув'язнених, які утримувались на спеціальному режимі. У жовтні 2008 року суд, відповідальний за виконання покарань, наказав звільнити заявника від відбування покарання з огляду на стан здоров'я. Відтоді він перебуває під домашнім арештом.

Право – Стаття 3: Обмеження, запроваджені відповідно до спеціального тюремного режиму, були необхідними для запобігання тому, щоб заявник, який становив загрозу для суспільства, підтримував зв'язки зі злочинними організаціями, до яких він належав. Проте, суди, відповідальні за виконання покарань, скасовували або полегшували деякі з цих обмежень. Окрім того, національні органи виконали зобов'язання захищати фізичний добробут шляхом уважного стеження за станом його здоров'я, виявлення серйозності проблем зі здоров'ям і надання йому необхідної медичної допомоги, включно з переведенням, за необхідності, до лікарні. Відповідно, ставлення, якого він зазнав, не перевищувало невід'ємний рівень страждань, притаманний ув'язненню.

Висновок: немає порушення (п'ятнадцятьма голосами проти двох).

Стаття 6 § 1: (а) *Обмеження права на доступ до суду протягом періоду застосування спеціального тюремного режиму* – Ув'язнені, котрі перебували на спеціальному тюремному режимі, мали десять днів від дати отримання наказу міністерства на оскарження його в суді, відповідальному за виконання покарань, що не мало призупиняючої дії. Такий суд мав постановити відповідне рішення протягом десяти днів; цей строк був запроваджений з огляду на серйозний вплив спеціального режиму на права ув'язнених і на те, що таке рішення лишалось чинним протягом обмеженого терміну часу. Суд залишив без задоволення одну із заяв заявника більше ніж через чотири місяці після її подання на тій підставі, що строк чинності оспорюваного наказу скінчився. Отже, за відсутності будь-якого рішення за суттю, судовий перегляд даного наказу був позбавлений сенсу.

Висновок: порушення (одноголосно).

(b) *Обмеження права на доступ до суду протягом періоду утримання у відділенні з посиленням наглядом*

(i) *Прийнятність:* Стаття 6 § 1 не застосовується у кримінально-правовому аспекті, оскільки судові процеси стосовно тюремної системи в принципі не підпадають під визначення «кримінального обвинувачення». З іншого боку, питання доступу до суду, котрий наділений юрисдикцією вирішувати питання стосовно утримання у відділенні з посиленням наглядом і пов'язаних з цим обмежень, мають розглядатись у цивільно-правовому аспекті статті 6 § 1. Більшість обмежень, які нібито були застосовані до заявника, стосувались переліку прав ув'язнених, котрі Рада Європи визнала шляхом ухвалення Європейських тюремних правил, запроваджених у Рекомендації Комітету Міністрів. Хоча ця Рекомендація не є юридично обов'язковою для країн-

учасниць, переважна їх більшість визнали, що ув'язнені мають більшість з прав, про які в ній ішлося, і забезпечили можливість оскарження заходів, котрі обмежують такі права. Відповідно, «спір» (*contestation*) щодо «права» можна обґрунтовано вважати таким, що існував у даній справі. Окрім того, деякі обмеження, про які стверджував заявник, наприклад, щодо обмеження спілкування з родиною, а також пов'язані з майновими правами, вочевидь підпадають під поняття особистих прав і, отже, мають цивільно-правовий характер. Таким чином, для держав важливо мати широкі повноваження щодо засобів забезпечення порядку і безпеки у складних умовах тюрми. Однак, будь-яке обмеження, яке торкається таких особистих цивільних прав, має бути доступним для оскарження у судовому порядку щодо характеру обмежень і їх можливих наслідків. У такий спосіб можливо досягти справедливого балансу, який має бути забезпечений між, з одного боку, обмеженнями, які запроваджує держава в умовах тюрми, і захистом прав ув'язнених, з іншого боку. Відповідно, ця скарга є сумісною *ratione materiae* з положеннями Конвенції, оскільки стосується цивільно-правового аспекту статті 6.

Висновок: прийнятна (шістнадцятьма голосами проти одного).

(ii) *Щодо суті:* Хоча ув'язнений і не міг оскаржити суть рішення стосовно утримання у відділенні з посиленням наглядом *per se*, можливе було оскарження в суді, відповідальному за виконання покарань, будь-яке обмеження цивільних прав (стосовно, наприклад, спілкування з родиною або кореспонденції). Оскільки у даній справі утримання заявника у відділенні з посиленням наглядом не спричинило жодних подібних обмежень, навіть можливу відсутність такого засобу не можна вважати такою, що становить відмову у доступі до суду.

Висновок: немає порушення (одноголосно).

Стаття 8: (а) *Серпень 1994 - липень 2004 років* – Було втручання державного органу у здійснення права заявника на повагу до його кореспонденції. Відслідковування кореспонденції заявника між серпнем 1994 і липнем 2004 років не відповідало закону у тому розумінні, що закон, застосований у даній справі, не регулював ні тривалість цього заходу, ні підстави для його застосування, а також не визначав, з достатньою чіткістю, обсяг і характер здійснення відповідного повноваження, наданого компетентним органам. Суд не вбачає причин відступати у даній справі від існуючої юриспруденції, спрямованої на забезпечення того, щоб усі ув'язнені отримували мінімальний рівень захисту, котрий верховенство права надає громадянам у демократичному суспільстві.

Висновок: порушення (одноголосно).

(b) *Наступний період* – Стосовно періоду з липня 2004 року і до завершення відбування покарання заявником, Суд просто зазначив, що у справі немає документів, які б підтверджували заяви представників заявника.

Висновок: немає порушення (одноголосно).

Стаття 41 – Встановлення порушення становить достатньо справедливую сатисфакцію за моральну шкоду.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Це резюме, підготовлене Секретаріатом, не є обов'язковим для Суду.

Посилання на [Інформаційні повідомлення з юриспруденції](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду; також Суд не несе жодної відповідальності за його якість. Його можна завантажити з бази рішень Європейського суду з прав людини HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-яких інших баз даних, в яких Суд його також розмістив. Його можна відтворювати в некомерційних цілях за умови, що будуть зазначені повна назва справи та посилання на авторське право і Цільовий фонд «Права людини». Для використання будь-якої частини цього перекладу в комерційних цілях слід звертатися за наступною адресою: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int